

Javna stranišča naše ogledalo

Na začetku nasmihanje, zdaj nič več

Kronična vnetna črevesna bolezen je bolezen sodobnega časa – Murski Soboti priznanje za naj... javno stranišče 2022, med lokalnimi skupnostmi brez te javne infrastrukture tudi turistični občini Moravske Toplice in Radenci

Naj... javno stranišče je tradicionalna akcija Društva za kronično črevesno bolezen (KVČB), s katero so letos preverili 181 lokacij in podelili priznanja za najbolj urejena javna stranišča v Sloveniji za to leto. V kategoriji mestnih občin je prvo mesto zasedla Murska Sobota in v kategoriji bencinskih servisov Petrol Grabonoš ob avtocesti v smeri Maribora. Medtem sta se občini Moravske Toplice in Radenci znašli na seznamu 51 občin od skupaj sto obiskanih, ki javnega stranišča sploh nimajo. »Tem občinam podelimo simbolično listino Zidak, s čimer jih želimo spodbuditi k postavitvi javnega stranišča,« je povedala Danica Koren, vodja akcije ter ustanoviteljica in tajnica Društva za KVČB. V kategoriji preostalih občin je najboljšo oceno prejel Ormož.

omnjeni izbor naj... javnega stranišča, ki ga društvo izvaja od leta 2009, od leta 2016 pa pregledujejo člani komisije javna stranišča v dveh kategorijah, in sicer po občinah in na bencinskih servisih ob avtocestah. V letošnji akciji so obiskali ter ocenili javna stranišča v 12 mestnih in 88 preostalih občinah ter na 56 bencinskih servisih. »Z veseljem ugotavljamo, da je bil od takrat, ko smo začeli akcijo, narejen velik premik na boljše. Vidimo, da se občine in bencinski servisi trudijo za urejenost in čistoto javnih stranišč,« pravi sobesednica in še podčrta, da ogled opravljajo člani društva – prostovoljci, ki morajo za to prevoziti več kot štiri tisoč kilometrov.

Akcija naj... javno stranišče je v Sloveniji že dobro poznana, v društvu pa tudi z veseljem ugotavljajo, da so njen pomen prepoznala tudi vodstva občin. »V šali celo rada rečem, da župani kar malce tekmujejo med seboj, kje bodo imeli malo boljše javna stranišča, kar je z vidika zasledovalca cilja imeti dostopna, urejena in lepa javna stranišča samo dobrodošlo,« še pove Korenova. Na

Marija Vršič in Jožef Magdič sta člana Društva za KVČB, Magdič je tudi predsednik sekcije pomurske regije. Oba sta bolnika s KVČB in aktivna od leta 2003. FOTO MAJDA HORVAT

hodnje leto bo potekala v Murski Soboti, sta napovedala Jožef Magdič in Marija Vršič, člana Društva za KVČB, Magdič pa je tudi predsednik sekcije pomurske regije. Oba sta bolnika s KVČB in aktivna od leta 2003, ko so se bolniki iz Pomurja povezali med seboj in ob pomoči zdravnice Maje Šeruga ustanovili društvo v Pomurju. To je nato leta 2006 prenehalo delovati, člani pa so se priključili Društvu za KVČB, ki ima sedež v Mariboru. Društvo za KVČB je vseslovensko društvo in ima kot metodo dela na lokalni ravni organizirane sekcije, ena takih je sekcija pomurske regije,

Bolezen postavlja človeka pred številne izzive, terja prilagoditve, a hkrati oblikuje njegovo osebnost in način razmišljanja.

Lahko doleti kogar koli

Vnetna črevesna bolezen je kronična, imunska bolezen, ki povzroča vnetje črevesa ali celotne prebavne cevi, traja vse življenje in poteka z obdobji poslabšanja in izboljšanja

Občinska uprava je na osnovi njegovega predloga pripravila idejni projekt postavitve javnega stranišča, vendar so stanovanjci bližnjih blokov temu nasprotovali.

Pogovora o osnovni potrebi človeškega telesa se marsikdo sramuje ali se temu celo posmehuje. FOTO JURE KLJAJČ

stanja. Ko je bolezen v zagonu, morajo bolniki na stranišče tudi do tridesetkrat na dan. »Kronična vnetna črevesna bolezen je bolezen sodobnega časa. Lahko doleti kogar koli od nas v katerem koli življenjskem obdobju. Zato je pomembno, da poznamo to bolezen in da vemo, da jo je treba zdraviti. V društvu izvajamo številne akcije, s katerimi ozaveščamo ljudi, da bi prepoznali, da imajo to bolezen, in tudi javnost, da bi razumela bolnike in njihove potrebe,« pravi Korenova, katere sin ima tudi to bolezen, zbolel je, ko je bil star enajst let. Bolniki in z njimi povezani posamezniki se združujejo v Društvu za KVČB, ki v slovenskem prostoru deluje že osemnajst let.

začetku so se nekateri ob tej akciji še nasmihali, danes je takih zelo malo. Po vsaki končani akciji izdajo tudi bilten, v katerem so navedeni rezultati za posamezne lokacije javnih stranišč, društvo pa je pripravilo na tej osnovi tudi mobilno aplikacijo Najbližji WC. Tako lahko posameznik z uporabo mobilnika izve, katero je njemu najbližje javno stranišče,

in preveri oceno, če ima dovolj časa, pa se lahko odloči za obisk najbolj urejenega.

Ko se družijo, malo pozabijo na bolezen

Društvo ob koncu akcije pripravi sklepno prireditev, na katero so povabljeni tudi člani društva, in pri-

Marija Vršič: »Čistilka res mora poskrbeti za čistočo, ne pa da bi čistila za nami. Kajti tudi ona je človek, tako kot si ti.«

ki jo od leta 2013 vodi Magdič, vanjo se vključuje 124 oseb, ki se srečujejo na strokovnih srečanjih, pri rekreaciji in na različnih družabnih prireditvah. Pripravljajo tudi pohode po različnih predelih Pomurja, enkrat na leto gredo skupaj v planine, vsako leto imajo še piknik v Peskovcih pri eni od njihovih članic, tradicionalno pa se družijo na novoletnih sreča-

barometer

Tjaša Misja

Sedemindvajsetletnica iz Spodnje Ščavnice je druga iz Medobčinskega društva nogometnih sodnikov Murska Sobota, ki jo je FIFA uvrstila na mednarodni seznam sodnikov. Ekonomistka in nekdanja nogometna šifra pod okriljem Nogometne zveze Slovenije sodi tekme 1. kadetske in ženske nogometne lige ter pomurske nogometne lige, kot četrti sodnica je bila doslej na treh mednarodnih turnirjih, to pa je korak naprej v njeni karieri.

Marijana Sukič

Dolgoletna glavna in odgovorna urednica časopisa Porabje, ki se je letos upokojila, je prejela visoko državno nagrado za narodnosti, ki jo pripadnikom narodnosti na Madžarskem podeljujejo za njihove dosežke na različnih področjih delovanja. Tokratna nagrajena iz vrst slovenske narodne skupnosti je že vrsto let pomemben član porabske skupnosti. Bila je tudi med ustanovnimi člani Zveze Slovencev na Madžarskem.

Darko Tratnjek

Glavni organizator dobrodelnega turnirja v dvoranskem nogometu v dvorani OŠ III v Murski Soboti je s svojo ekipo iz Kluba malega nogometa Bangleščed odlično izpeljal tekmovalje in si prislužil kopico pohval sodelujočih, pa tudi organizatorjev podobnih turnirjev. Tratnjek se je med drugim javno zahvalil tudi novinarjem, poročevalcem, fotografom, gledalcem in vsem igralcem ter napovedal tvrstni turnir naslednje leto.

njih. »Ko se tako družimo, malo pozabimo na bolezen, se sprostim in nam je prijetno,« pove Jožef, Marija pa doda, da je to tudi priložnost, da si izmenjajo izkušnje glede premaganja težav, ki jih prinaša bolezen.

Samo po poteh, kjer so stranišča

Ziveti z boleznijo pomeni, da je treba zaradi varnosti vnaprej načrtovati vsako pot, tako da so ob njej dostopna tudi stranišča. »Sama se težko odločim, da bi šla kam na daljši izlet z avtobusom, ker nikoli ne veš, kdaj boš začutil potrebo. Dovolj je že, če kaj malega narobe poješ ali spiješ, in takrat res ni druge pomoči, kot da je WC v bližini. Takrat enostavno nimaš moči, da bi blato zadržal, ker tako dela v črevesju. Zato so javna stranišča tako pomembna in tudi to, da veš, kam lahko takoj tečeš,« pripoveduje Marija. Še zdravemu je takrat težko, doda Jožef, ne pa bolniku, ki mora včasih obiskati stranišče tudi do 15-krat na dan.

Jožef in Marija nista doživela kakšne posebne nevšečnosti, ko sta

V kategoriji mestnih občin je prvo mesto zasedla Murska Sobota s straniščem na tržnici v Kocjelijski ulici. FOTO JURE KLJAJČ

Pomemben vidik te javne infrastrukture so tudi nameščene in dobro vidne oznake, kje stranišče v nekem kraju sploh je.

ševidi, ko so bili lokali zaprti in ljudje, ki so prihajali v trgovine ali po drugih nujnih opravkih v mestu, niso imeli kam. Pomemben vidik te javne infrastrukture, na katerega še opozori Milošević, pa so tudi nameščene in dobro vidne oznake, kje stranišča v kraju sploh so. V večjih in urejenih krajih je za to dobro poskrbljeno, pove, obrne se malo okoli svoje osi in že jih opaziš.

Pomen urejenih javnih stranišč v mestu je kot član mestnega sveta predstavljal tudi na eni od sej. Predlagal je, da bi javna stranišča uredili še v bližini na novo urejene Slovenske ulice v središču mesta, kjer potekajo

Ziveti z boleznijo pomeni, da je treba zaradi varnosti vnaprej načrtovati vsako pot tako, da so ob njej dostopna tudi stranišča.

Oblikuje osebnost in način razmišljanja

Pogovora o osnovni potrebi človeškega telesa se marsikdo sramuje ali se temu celo posmehuje, pove tudi Goran Milošević, prav tako član Društva za KVČB, vendar je to edini način, če želimo kaj spremeniti, doda. Podpira tudi akcije, ki jih organizira društvo za ozaveščanje javnosti o pomenu javnih stranišč, saj vse to pomeni tudi podporo prizadevanjem za ureditev teh na lokalni ravni. Goran je zbolel pred tridesetimi leti. Začetek je bil najtežji, pove. Bolezni ne poznaš in se počasi учиš živeti z njo, od soočanja z bolečinami do spravevanja o razlogih, zakaj se je to zgodilo ravno tebi. »Potem pa se je treba preprosto podati na pot, si življenje urediti tako, da se čim bolj približaš kakovosti življenja brez boleznij. A za to je potrebna dolgoletna izkušnja. Bolezen je sčasoma postala sestavni del mojega življenja.«

Bolezen postavlja človeka pred številne izzive, terja prilagoditve, a hkrati oblikuje njegovo osebnost in način razmišljanja, pripoveduje sogovornik. Po toliko letih se več ne dojemata kot bolnik, ampak kot oseba s to boleznijo, k ozdravitvi do te mere, da človek nima simptomov, pa je veliko prispevalo tudi sodobno zdravljenje. »Moja izkušnja glede medicinske terapije je, da je bil v tridesetih letih narejen velik korak naprej. Na voljo so nam različni preparati, ki urejajo prebavo, ter biološke terapije, ki zmanjšujejo simptome, tako da lahko s takšno pomočjo živim normalno življenje. Meni je to uspelo.« Goran živi polno in ustvarjalno življenje, zelo rado tudi potuje. Se pa ob tem ustvarjajo šte-

Goran Milošević: »Bolezen je sčasoma postala sestavni del mojega življenja.« FOTO MAJDA HORVAT

kje prosila za dostop do stranišča, saj sta naletela na ljudi, ki so imeli razumevanje. A vedno ni tako, povesta. Vse je odvisno od tega, na kakšnega človeka naletiš. Kot je to pri vseh stvareh, pove Marija. Ob tem še spomni, da v Ljutomeru, ki je njeno najbližje mesto, stranišča nima nobena večja trgovina, lokali, ki so ob njih, pa imajo sanitarije samo za goste.

Ne le na več stranišč pomisliti bi morali tudi na invalide in eno prilagoditi zanje, pa četudi bi potem dru-

go bilo skupno za moške in ženske, še menita sogovornika.

Razlog, da ponekod v lokalih omejujejo vstop v svoje sanitarije, je po njunem mnenju tudi v tem, da se nekateri ne znajo kulturno vesti v stranišču. Marsikdo si misli, da bo počistil nekdo, ki pride za njim, ali pa, da je to delo čistilke. »Ona res mora poskrbeti za čistočo, ne pa da bi čistila za nami. Kajti tudi čistilka je človek, tako kot si ti,« zelo jasno pove Marija. Zato tudi več javnih stranišč ne bo rešitev, če se ne bo spremenila kultura uporabe te javne infrastrukture. Primerno jo je treba uporabljati in bolj ceniti, enako kot cenimo na primer vodovod ali asfaltno pot, razmišlja Jožef. Stranišča so ogledalo kulture posameznika, je jasna Marija, dostopnost in urejenost teh pa tudi družbe. Pomembno pa je še nekaj, da se o tem tudi odkrito pogovarjamo, še menita sogovornika. Kajti le tako se razbija neprijetnost in ozavešča javnost o tej pomembni temi.

Goran Milošević: »Moja izkušnja glede medicinske terapije je, da je bil v tridesetih letih narejen velik korak naprej.«

barometer

Cvetka Ficko

Po dvanajstih letih je graški županji uspel dogovor z gospodarskim ministrstvom o povrnitvi stroškov, nastalih pri gradnji gorikega vodovoda. Občina Grad je kot takratna nosilka projekta sprožila upravni spor zaradi neizplačila skoraj pol milijona evrov. Upravno sodišče je že leta 2013 razsodilo v prid občini, toda ministrstvo se je z različnimi pravnimi manevri vse do danes izmikalo izpolnitvi svojih obveznosti.

Luka Gjerek

Mlad Beltinčan je bil izbran za najbolj skrbnega lastnika gozda na območju murskosoboške enote Zavoda za gozdarstvo Slovenije. V lasti ima več kot petnajst hektarjev gozda, večino v katastrskih občinah Veržej in Razkrižje. Zaveda se, da je treba za obnovo gozdov pridobiti in vzgojiti kakovostne sadike, zato ima na Šafarskem semenski sestoj belega topola. Udeležuje se tudi dražb vrednejšega lesa v Slovenj Gradcu.

Danilo Meolic

Predsednik soboške območne enote Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije ostro protestira, ker v 15-članskem strateškem svetu za prehrano – imenovanje članov je po zakonu v pristojnosti predsednika vlade – ni predstavnikov kmetijsko-živilske stroke. Meolic pravi, da je sestava sveta, v katerem je več kot polovica članov privrženec veganstva, ponižujoča do kmetovalcev in predstavnikov slovenskega kmetijstva.